

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: SOCIOLOGIA

ASSIGNATURA: 21097 SOCIOLOGIA DE LA COMUNICACIÓ (6 crèdits)

DURADA: Primer semestre

CURS: Segon cicle (optativa)

CURS ACADÈMIC: 2006/2007

Professor: Salvador Cardús

I. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA

Al finalitzar l'assignatura l'alumne serà capaç de:

Conèixer els principals models teòrics d'anàlisi dels fenòmens comunicatius

Conèixer les principals regles de joc dels camps periodístic i televisiu

Aplicar els coneixements teòrics a l'anàlisi del sistema català de comunicació

Tenir criteris de referència per interpretar els debats actuals sobre la societat de la comunicació

II. METODOLOGIES DOCENTS D'ENSENYAMENT-APRENENTATGE

- a) El curs es desenvoluparà seguint una dinàmica de classes magistrals vinculades directament amb sessions de debat i treball en grup. Per al desenvolupament de les pràctiques es comptarà amb materials de lectura específics, amb materials amb suport videogràfic i reculls de premsa i televisió preparats ad hoc.
- b) L'assistència a classe és obligatòria tant per a les classes magistrals com les pràctiques. A les sessions pràctiques es recolliran les síntesis dels debats, informes individuals que caldrà preparar fora de l'aula i treballs col·lectius.

III. CONTINGUTS I BIBLIOGRAFIA

Classes A (classes magistrals)

Introducció

1. Presentació del curs
2. Comunicar. Del campanar al mòbil

Les Teories de la comunicació a Europa i els EUA

3. Antecedents europeus. Xarxes i multituds
4. L'Escola de Chicago. De la massa al públic
5. La Mass Communication Research. Guerra, indústria, propaganda
6. La Teoria Crítica. La cultura com a mercaderia
7. L'Escola de Palo Alto (1). El telègraf i l'orquestra
8. L'Escola de Palo Alto (2). Tot comunica
9. L'Estructuralisme i els Cultural Studies. L'aparença, el mite, les cultures populars

Sociologia del mitjans de comunicació de massa

10. Mitjans de comunicació i realitat social
11. L'opinió pública. Existeix?
12. Premsa i poder
13. La televisió. Mediafòbia i ordre social
14. La televisió. Realitat virtuosa?

L'espai català de comunicació

15. La premsa als Països Catalans
16. Ràdio i televisió als Països Catalans
17. Les noves tecnologies de la comunicació
18. Les indústries culturals catalanes

Classes B (sessions pràctiques, amb treball de grup i suport audiovisual i de textos)

- A. Música i indústria cultural
- B. La comunicació no verbal
- C. L'espiral del silenci
- D. La fabricació del consens
- E. Psicopatologia de l'entelevisament
- F. Premsa, dependència i vertebració territorial
- G. Tot per l'audiència
- H. Mòbils i vida quotidiana

Bibliografia general

Lectures per preparar l'examen de l'apartat I

Mattelart, Armand i Mattelart, Michèle. *Historia de las teorías de la comunicación*. Paidós, 1997, 126 pp. (*Histoire des théories de la communications*. París, La Découverte, 1995)

Lectura obligatòria a escollir d'entre aquests títols

Bourdieu, Pierre. *Sobre la televisió*. Barcelona, Edicions 62, 1997. (*Sur la télévision*. París, Liber, 1996)

Cardús i Ros, Salvador. *Política de paper. Premsa i poder, 1981-1992*. Barcelona, La Campana, 1995

Noelle-Neumann, Elisabeth. *La espiral del silencio*. Barcelona. Paidós, 1995

Postman, Neil. *Divertim-nos fins a morir. El discurs públic a l'època del "show-business"*. Barcelona. Llibres de l'índex, 1993. (*Amusing Ourselves to Death*. Nova York, Viking Penguin, 1985)

Ramonet, Ignacio. *Geopolítica i comunicació de final de mil·lenni*. Sabadell. Fundació Caixa de Sabadell, 1999

Bibliografia complementària

Apartat I

McQuail, Denis. *Introducción a la teoría de la comunicación de masas*. Paidós, 2000

Saperas, Enric. *Introducció a les teories de la comunicació*. Barcelona, Pòrtic, 1992

Saperas, Enric. *Manual básico de Teoría de la Comunicación*. Barcelona, Editorial CIMS 97, 1998

Apartat II

Borrat, Héctor. *El periódico, actor político*. Barcelona. Gustavo Gili, 1989

Cardús, Salvador. "En defensa de la televisió: la realitat virtuosa" a *Trípodos*, 6 (1998) pp. 31-44

Castells, Manuel. *La era de la información*. (3 v.) Madrid. Alianza, 1997-98

Champagne, Patrick. *Faire l'opinion*. París. Seuil

DD. AA. *La violència en la mirada*. Barcelona, Trípodos, 2001

Ferrés, Joan. *Televisión subliminal. Socialización mediante comunicaciones inadvertidas*. Barcelona. Paidós, 1986

Ferrés, Joan. *Televisión y educación*. Barcelona, Paidós, 1994

Ferrés, Joan. *Educación en una cultura del espectáculo*. Barcelona, Paidós, 2000

Lippman, W. *Public opinion*. Londres. Allen & Unwin, 1932

Ramonet, Ignacio. *La tiranía de la comunicación*. Madrid. Debate, 1998

Sáez, Albert. *De la representació a la realitat*. Barcelona. Dèria editors, 1999

Weber, Max. "Sociología del periodismo"

Winkin, Yves. "Presentación general" a Bateson, Goffman, Hall et. al. *La nueva comunicación*. Barcelona, Kairós, 1984, pp. 11-113. (Ed. original: *La nouvelle communications*. París, Éd. du Seuil, 1981).

Wolf, Mauro. *Los efectos sociales de los media*. Barcelona, Paidós, 1994

Apartat III

Cardús, Salvador "Els mitjans de comunicació i els conflictes de mercat" a *Actes del II Congrés Català de Sociologia*. Barcelona, Societat Catalana de Sociologia, pàg. 1017-1034

Cardús, Salvador *The Circulation of Daily Newspapers in the Catalan-speaking areas between 1976 and 1996*. The Anglo-Catalan Society, 1999

Partal, Vicent i Otamendi, Martxelo 11-M *El periodisme en crisi*. Barcelona. Ara Llibres, 2004

Revistes

Trípodos (vegeu especialment l'extra 2000. *Els impactes de les tecnologies de la informació i la comunicació*)

Anàlisi (vegeu especialment el número 26, 2001. *Opinió pública i democràcia*)

Capçalera (Revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya)

Comunicació21. (Publicació trimestral del sector de la comunicació a Catalunya, les Illes Balears i Andorra)

Webs

www.acrimed.sanizdat.net

www.audiovisualcat.net

www.contrastant.net

www.fair.org

www.infocic.org

www.medialens.org

www.portalcomunicacio.com

www.zmag.org

Bibliografia classes pràctiques

A. Música i indústria cultural

Adorno, T. W. "Moda sin tiempo. Sobre el Jazz" a *Prismas*. Barcelona. Ariel, 1962

Gil Calvo, Enrique. "La veu de la identitat: música, estratègia i reflexivitat" a Feixa, C.; Saura, J.R.; & de Castro, J. (eds.) *Música i Ideologies: Mentre la meva guitarra parla suaument...* Barcelona. Generalitat de Catalunya - Universitat de Lleida, 2003 (pàg. 297-310)

Martínez, R. (2002) 'La música pop(ular) i la producció cultural de l'espai social juvenil', a Feixa, C.; Saura, J.R.; & de Castro, J. (eds.) *Música i Ideologies: Mentre la meva guitarra parla suaument...* Barcelona. Generalitat de Catalunya - Universitat de Lleida, 2003 (pàg. 269-296)

B. La comunicació no verbal

Hall, Edward T. *La Dimensión oculta*. Méxic, Siglo Veintiuno, 1987

Hall, Edward T. *El lenguaje silencioso*. Madrid : Alianza, 1989

Pease, A. (1998) *El Llenguatge del cos: com es poden llegir els pensaments dels altres a través dels seus gestos*. Barcelona: Edicions 62: Paidós, 1998.

Ed. orig.: Body language: how to read others' thoughts by gestures.

Londres: Sheldon Press, 1981

Serrano, Sebastià. *El regal de la comunicació*. Barcelona. Ara Llibres, 2003

Tusón, Jesús. *Com és que ens enetenem? (si és que ens entenem)*.

Barcelona. Empúries, 1999

C. L'espiral del silenci

Bourdieu, Pierre. "L'opinion publique n'existe pas" a *Questions de sociologie*. Paris. Editions de Minuit, 1988. Ed. esp: *Cuestiones de sociología*. Madrid. Istmo, 2000

Noelle-Neumann *La espiral del silencio*. Barcelona. Paidós, 1995

D. La fabricació del consens

Chomsky, Noam. *Las ilusiones necesarias*. Libertarias/Prodhuvi, 1992

Chomsky, Noam. *Discurs polític : tres conferències a Catalunya*. Barcelona. Empúries, 1993

Vázquez Montalbán, Manuel. *Informe sobre la información*. Barcelona. Ed. Fontanella, 1975

E. Psicopatologia de l'entelevisament

Katz, Jon. *Virtuous reality*. Nova York. Random House, 1997

O'Donnell, Hugh. *Good Times, bad times. Soap operas and society in western Europe*. Londres. Leicester University Press, 1998

Sartori, Giovanni. *Homo videns. La sociedad teledirigida*. Madrid, Taurus, 1998

F. Premsa, dependència i vertebració territorial

Folch-Serra, Mireia i Nogué, Joan. "Del local al global: societat civil, premsa i territori a Catalunya" a *Revista de Catalunya*, 149 març 2000 (pàg. 9-35)

Dossier de premsa

G. Tot per l'audiència

Dossier de premsa

H. Mòbils i vida quotidiana

Dossier de premsa

VI. AVALUACIÓ

L'avaluació del curs es farà amb a través d'un examen final al qual s'ha de presentar tothom. Tanmateix, els assistents regulars a classe i, particularment, a les classes pràctiques i que acreditin que han participat activament en els exercicis proposats, tindran el 60 per cent de l'assignatura avaluada a partir dels exercicis que hagin presentat. En el cas hipotètic –i poc desitjable– que no es pugui assistir a classe, el professor proporcionarà una bibliografia complementària per preparar les classes, a més d'oferir les sessions de tutoria habituals. En els exercicis pràctics s'avaluarà tant el contingut com les habilitats acadèmiques formals (escriptura formal, presentació, citacions, elaboració d'índexs i presentacions, capacitats de comunicació oral, etc.), atenent molt especialment l'evolució al llarg del curs. Aquests aspectes formals i el progrés demostrat en aquestes habilitats constituïran el 50 per cent de l'avaluació de les pràctiques.